

pravljanja zaseke ima pa tudi to prednost, da se skuhanj špeh lože brez primešanja zraka v posode stlači kot pa surovi.

Vprašanje 42. Jaz želim 3 orale dobro gnojenih njiv v stalno senožit spremeniti, prosim toraj, da blagovolite v prihodnjem listu na sledeča vprašanja odgovoriti. — Kedaj naj se njiva zorje, ali v jeseni ali spomladi; če v jeseni ali naj se precej seje ali pomladi, katero seme ali zmes bi na njivi, katera je peščena, najbolje ugajala, z ozirom na naše klimatične razmere? (A. P. v C.)

Odgovor. Njiva, koja se ima v senožit spremeniti, ima biti v dobrem stanju, da vsejano seme krepko vspeva ter se mlade rastlinice hitro razrastejo. Njiva mora biti tudi brez plevela, drugače plevel uže v prvem času zaduši vsejano travo, deteljo itd. Predno se iz njive naredi senožit, treba je toraj njivo dobro plevela očistiti in zemljo dobro prerahljati. To vse se doseže ali z dobro praho ali pa se njiva poprej obdela z kako okopovalno rastlino, na pr. krompirjem, zeljem itd. Primerno globoko preoranje njive pred zimo je dokaj koristno. Travino seme vseje se ali samo za-se ali pa pod žito. Če vsejete travino seme pod jaro žito, preorajte pred zimo njivo primerno globoko, da zimski mraz prerahlja in razkroji zemljo. Spomladi vsejte ječmen ali oves in na njega še le travino seme, katero je pa le plitvo podvleči ali pa samo z valarjem povaljati. Če sejete travo z deteljo, priporočamo Vam vsako seme za-se sejati, drugače setev jako neenakomerno izpade. Ako pa hočete travino seme samo za-se brez žita sejati morate pa njivo ravno tako skrbno pripraviti, in če je treba, spomladi tudi dvakrat in večkrat orati. Posejati je pa njivo s travnim semenom še le v mesecu juliju ali avgustu. Na hektar vsejte 45 do 55 kilogramov semena različnih trav in 8 do 12 kilogramov bele detelje. Priporočamo Vam pri napravi novih senožit ozirati se ne samo na travo, ampak tudi na druge tečne in dobre travniške rastline. Ako nam natančneje popišete zemljo Vaših njiv in pa podnebne lastnosti Vašega kraja, prijavimo Vam radovoljno primerno zmes travinega in družega semena, katera bi bila za Vašo rabo najbolja. Na novo napravljene senožeti treba je v začetku gnojiti s kompostom ali pa z razredčeno gnojnico. Zadnjo priporočamo se voziti na senožit, dokler še sneg leži.

Občinam, oziroma slavnim županstvom trnovsko-vremske doline v prevdarek.

„Sè združenimi močmi se vse doseže.“

Prebivalstvo cele trnovsko-vremske doline je sploh prav pohlevno, krotko, miroljubno in zelo delavno, a pri vsem tem pa tudi večinoma zelo ubogo, čemur poglavitni vzroki so raznega imena dolgovi, sporedne slabe letine, kakoršnih sledilo je tu druga za drugo celih šest, kakor tudi mnogo dela in truda, katero se tu in tam za žive in mrtve brez vse koristi izvaja. — Pa o tem danes ne bodem na drobneje razpravljati, ampak pozornost hočem obračati na nek splošno-koristen predmet ter ga nekoliko bolj natančno od raznih strani ogledati in preresetati.

Kjer je splošno uboštvo in pomanjkanje med ljudstvom doma, tam se tudi občinskim blagajnicam dobro ne godi. Nahajajo se v tej dolini občine, katere sedaj tako rekoč prav nikakoršnih gotovih dohodkov za svoje splošne blagajnice nimajo. Vsi občinski stroški pokrivajo se po takih krajih navadno s tako imenovanimi „zlogi“ po hišnih številkah in pa po velikosti premo-

ženja ter po „taksah“ na živino. Taki zlogi in take takse, ako se vedno in sproti obrok po obroku in to bo zato ugodnih časih ne iztirjujejo od strank, se potem le prav težavno več potirjati dajo, sosebno, ako so zastanki se od več let skupaj nakopičili. To je potem zopet nova mōra, katera posameznike hudo tare in duši, a županstvom pa v posledici britkih sitnosti napravlja. Leto je sicer dolgo, a za plačevalce pa pri vsem tem le kratko in brzo preteče.

Kmalu pride čas, ko je treba plačati občinske davke, občinskega slugo, občinskega čuvaja, občinskega tajnika, organista ter poravnati stroške za šolske potreščine, oziroma izdrževanje, snaženje in kurjenje šolske sobe in šolskega poslopja.

Ko pogojeni čas doteče in so navedeni faktorji svoje delo za isto leto in določeni čas dovršili, prično se pri županstvu za svoje plačilo oziroma odškodnino za trud in delo oglašati. A to pa navedno, mesto jim trdo in krvavo zaslužene peneze izplačati, kakor bilo je pogojeno, se izgovarja: V blagainici ni nič „knofov“, se ni še nič potirjalo, ljudje nimajo denarja, ne morejo plačati itd. Dostikrat se pa tudi primeri, da taka uboga para, katera je za občino skozi celo leto pošteno delala in se mučila, kedar k županstvu po dosluženem pogojenem dotečenem obroku z pobotnico po svoje „knofe“ pride, mesto teh, le par prav debelih in neslano-robotih oštevki dobi in požreti mora.

Ako se potem za svoje zasluženno plačilo pri sodnji oglašati in županstvo toži, gorje takemu trpinu! Ako je še tako pošten in vesten človek, ako je še tako vestno in natančno svoje dolžnosti izvršil, kmalu ne bode več nobene poštene dlake na njem. — Primeri se, da oče župan proti njemu na skrivnem in potuhnjeno, sicer zelo mirno in krotko prebivalstvo — cele občine nadražijo in našuntajo, in — ogenj je v strehi! — To bilo se je piscu teh vrstic o svojem času tudi samemu v najpolnejši meri zgodilo.

A tudi v tej dolini morejo si občine „sè združenimi močmi“ v prihodnje svoje splošne blagajnice gledé prihodkov še prav zdatno asigurati ter si svoja dosedanja navadna plačevanja v ta namen jako jako olajšati in izdatno zmanjšati, da, tu in tam tudi do malega popolno odpraviti. Kako nek li to? V dosego tega treba je le malo ljubezni in uneme do ubogega ljudstva od strani tistih, katerim je prebivalstvo svojo splošno občinsko osodo zaupalo in v roke izročilo, malo krepke in trdne volje ter malo razuma za splošno občinsko korist, pa je vse pri rokah, da se pravi namen tudi faktično doseže in dovrši.

Vsaka občina ima še sedaj po tej dolini večji ali manjši skupni kompleks zemlje, kateri ji pri sedanjih okoliščinah, razun borne paše, morda tudi nekoliko slabih drv, prav nobenega dobička ne donaša in ne daje. Vsaj, kar je meni znano, ker sem v teku časa po tej dolini ob raznih prilikah vsak kotiček in vsak jarek staknil, dala bi se taka skupna zemljišča, oziroma skupni občinski pašniki, po večini njihovih leg še prav izvrstno kultivirati, katera bi poleg sedanjih nepomenljivih dohodkov v malo letih za splošne občinske koristi jako izdatnih novih prihodkov dajala in donašala. Ob ugodnih zimah naj bi se na takih prostorih najpreje dračje in drugo nepotrebno čumje popolno odstranilo; ko bilo bi to dovršeno, nasadilo naj bi se potem pravilno in v pravem razmerji na takih pašnikih češpljevega tepkovega in cidrovkinega sadja.

(Konec prihodnjič.)

C. kr. kmetijska družba kranjska.

Seja glavnega odbora dné 11. oktobra 1885.

Seji predseduje na mesto bolnega gospoda družbinega predsednika gosp. podpredsednik J. Fr. Seunig. Navzoči so bili gg. odborniki: Brus, Detela, Jerič, Neweklovski, Murnik, Robič in Witschl ter tajnik g. Gustav Pirc.

Obravnavalo se je o sledečih predmetih, koji vsi so bili na dnevnem redu.

Odbor vzame na znanje, da je „Smithsonian Institution“ v Washingtonu, kateri s kmetijsko družbo knjige menjava, poslal dva dela spisa „North american Ethnology“.

Tajnik poroča, da se je ukrenilo s prošnjo vipavske podružnice zaradi podpore po povodnji poškodovanim tako, kakor se je sklenilo v zadnji seji glavnega odbora.

Vsled vloge gospoda odbornika Jeriča, predsednika kranjskega čebelarskega društva, prosil je glavni odbor sl. c. kr. ministerstvo za podporo ob priliki potovanja predsednika čebelarskega društva k zboru avstrijsko-nemških čebelarjev v Lignice na Prusko. Sl. c. k. kmetijsko ministerstvo blagovolilo je to prošnjo takojovoljno rešiti.

Predsedništvo c. k. deželne vlade v Ljubljani naznanja glavnemu odboru, da je imenovalo svojim zastopnikom pri subvencijskem odboru c. k. kmetijske družbe na mesto vpokojenega vladnega svetnika gosp. pl. Wurzbacha, gospoda c. kr. vladnega svetnika Antona Globočnika.

Tajnik poroča o rešitvi uloge na sl. c. kr. kmetijsko ministerstvo zastran državne štipendije ter pové da je ministerstvo podelilo imenovano štipendijo Fr. Štupar-ju iz Vodice za pohod višje kmetijske šole v Dečin-Liebwerdu.

Sl. c. kr. kmetijsko ministerstvo dopošlje družbi spis c. k. gozdnega svetnika K. Schindler-ja „O upravi gozdov, koji so v oskrbi c. k. poljedeljskega ministerstva“ s pridjanim atlasom.

Prošnje za ovce ukviškega plemena oddajo se odseku v poročilo.

Tajnik poroča o stanju subvencijske zaloge za živinorejo, ter predlaga za letos še en nakup bikov čistega plemena in sicer belanskih bikov, ki se imajo prodajati v Kranji. Predlog se sprejme.

Vloga učitelja na podkovski šoli gosp. E. Schlegelna zaradi poprave okolov na prostorih družbine živinozdravnišnice se po daljšem razgovoru tako reši, da se poprava le samo tam izvrši, kjer se prostori za namen, kojemu so odredjeni, tudi porabljajo.

Tajnik Gustav Pirc poroča o razmerah, tikajočih družbeno živinozdravnišnico ter konečno nasvetuje: Glavni odbor uvidi neobhodno potrebo živinozdravnišnice v Ljubljani, a on ni ustani pri skromnih denarnih sredstvih kmetijske družbe, še na dalje živinozdravnišničnega poslopja in prostorov ohranjevati iz svojih sredstev tem manje, ker je družbina živinozdravniška šola razpuščena. Iz teh uzrokov obrne se naj glavni odbor na visoko c. k. deželno vlado, na sl. deželni odbor kranjski in na sl. mestni magistrat ljubljanski s prošnjo, da imenovani uradi oziroma odbori pripomorejo k daljni ohranitvi neobhodno potrebne živinozdravnišnice v Ljubljani s primernimi subvencijami. Glavni odbor sprejme nasvete tajnikove.

Na novo v družbo se sprejme gospod August Vester, c. kr. profesor v Ljubljani, in gospod Anton Šoklič, župan in posestnik na Potocih pri Javerniku.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 43. Tukaj imajo nekateri gospodarji navado, dajati konjem po eno žlico žvepla med otrobi z namenom, konje odebeliti. To se tudi res zgodi, a prosim Vas, poročite nam, ni li to dejanje konjem škodljivo? (J. B. v Z.)

Odgovor. Navada, konjem žveplo dajati z namenom, jih odebeliti, nam ni znana in tudi ne verjamemo, da se s žveplom imenovani vspeh doseže. Žveplo samo na sebi ni ravno škodljivo, a koristno tudi ne bo, vsaj na prebavljavne organe gotovo slabo vpliva. Zdi se nam, da se motite v imenu. Tisto, kar se daje konjem iz gori navedenega namena je arzenik (mišica), ki je v tej obliki, kakor se konjem navadno poklada, res zelo podoben žveplu. Ako smo pravo uganili ter v Vašem kraju dajate konjem arzenik, ne pa žveplo, moramo Vam povedati, da se željeni vspeh res doseže, a to na škodo živalinega zdravja. Tako pokladanje arzenika, kot je pri nas običajno, sme se primerjati z bičem (gajžlo). Dokler konj bič čuti, tudi teče in dokler se mu daje arzenik, je konj debel, dobro izgleda ter je čvrst, a ko se z arzenikom poneha, je konj slabši kot prej ter slabše je in prebava. Dostikrat res marsikateri konj, ki je sicer zdrav, vendar ne mara jesti in vedno shujšano izgleda, dá se zboljšati z arzenikom, a ne na taki način, ampak drugače. Kupi se namreč v lekarni Fowlerjevo tekočino (v kateri je arzenik raztopljen) ter se dá konju na kruhu ali sladkorju prvi dan 2 kapljici, drugi dan 3 itd., vsaki dan po eno več, da se pride na 30 kapljic, potem se pa zopet odvzame na dan po eno kapljico, da se pride zopet na dve nazaj. Na to se gré še enkrat do 30 kapljic in nazaj ter se potem popolnem preneha ali pa ostane na 2 do 4 kapljicah. Ako uže hočete toraj arzenik rabiti, priporočamo Vam edino le na navedeni način.

Občinam, oziroma slavnim županstvom trinovsko-vremške doline v prevdarek.

„Sè združenimi močmi se vse doseže.“
(Konec.)

Ker je na takih mestih zemlja spočita, rastlo bi tako omenjeno sadno drevje jako naglo in bujno, ter bi v malo letih brez posebnih nesreč tudi prav obilo rodilo in bogatega pridelka v prid občinskih blagajnic dajalo.

So pa tudi druge skupne lege po teh krajih, katere sedaj toliko kot prav nobenega dohodka občinam ne donajajo, a so za napravo vinogradov po njenih legah kot nalašč vstvarjene. Kakor prvoimenovana, tako dala bi se tudi ta zemljišča po vzajemnem delovanju občinam v prid jako plodonosno kultivirati in s trtami nasaditi.

Pridelki, oziroma na novo pridobljeni produkti od takih in tako kultiviranih zemljišč naj bi se v posledici tudi „sè združenimi močmi“ brezplačno (po tlaki) leto za letom skupaj pospravljali in za promet prirejevali. Iztrženi novci za češplje, slivovec, tepke, mošt in vino, kar bi se na takih skupnih zemljiščih pridelovalo, stekali bi se v posledici v dotične občinske blagajnice vsem občinsem na korist. In ti novci služili bi v prvi vrsti v pokritje ob začetku pričujočega dopisa omenjenih plačil. Ob dobrih in rodovitnih letinah bi se po občinah na ta priprosti način dalo toliko denarja za občinske blagajnice pridobivati, da bi ga preko poravnave vseh občinskih plačevanj še kaj preostajalo in bi občinsem niti solda tako imenovanih „zlogov“ plačevati treba ne bilo.

Ali bi ne bilo uže samo to prava blaginja za splošno dobro tukajšnjih občin? Neovrgljivo gotovo!

Po drugi strani bi pa na takih pašnikih pod zadosta narazen posajenem imenovanem sadnem drevjem tudi za živinsko pašo več in boljše trave priraščalo, nego jo sedaj; živina ne bila bi tako prosto vsem elementarnim silam: vročini, vetrovom, nalivom in viharjem na pašnikih razpostavljena, kot je tu in tam pri sedanjih okoliščinah. — Tudi dolgotrajna suša bi na gola tla ob poletnem času tako hudo in direktno več vpljivati ne mogla ter ne bi vse ruševine na takih golih mestih tako hudo požigala, kakor ji je to seda ob gotovih časih mogoče. Tudi te okoliščine so resnega premisleka vredne.

Ne vem res toraj, zakaj in kako bi morali nekateri tukajšnji pašniki, oziroma splošna občinska zemljišča, katera se sedaj le nepovoljno lastnikom — občinam — rentujejo, a so za prekoristno sadjarstvo, deloma tudi trtorejo, kot nalašč vstvarjeni, tudi v prihodnje pri sedanjem „status quo“ ostati?

Kjer je dosta potreb, treba je tudi dosta virov najti, kateri ljudstvu potrebnih pripomočkov za obstoj njegov dajo in nudijo. Cela tukajšnja dolina ima pa v sebi še lepih in obilnih zakladov skritih, kateri pa sami ob sebi iz zemlje zlezli ne bodo. Brez modrega in umnega prizadevanja z ljubeznijo za koristno stvar združenega ne pospešuje se nikjer blagodejni napredek.

Prav veselilo bi me, ako bi se še kak drug za stvar vneti naprednjak iz tukajšnje doline o tej važni zadevi javno oglasiti hotel, da se prevažna zadeva temeljito pretrese in stvarno obravná. Potem pa „sè združenimi močmi“ na plodonosno delo — brez odloga in obotavljanja! Uže sedanjim prebivalcem te doline, a še posebno pa bodočim naslednikom bilo bi breme vsakovrstnih plačevanj iz občinskih blagajnic na povedani način izdatno in gotovo olajšano. Te moje opazke naj bi se pa izvolile ravno tako blagovoljno sprejeti, kot iz pravega blagega namena izvirajo. M. Rant.

Trgovinska in obrtna zbornica

(Konec.)

Na priporočbo gosp. odb. svetnika Pakiča vzprejel se je predlog V. enoglasno.

VI. Gospod odb. svetnik Vaso Petričič poroča o prošnji za preložitve na dan 10. avgusta določenega sejma v Mozelji na dan 20. maja vsacega leta.

O tej zadevi povprašane občine prošnji niso utrdno ugovarjale in ker ne gre za pomnožitev obstoječih sejmov, proti tej tudi vzrokov v narodno-gospodarskem oziru ni, predlaga odsek: zbornica naj se v odgovoru na vis. c. kr. deželno vlado izreče za preložitve sejma.

Predlog je bil vzprejet.

VIII. Gospod odb. svetnik Mihael Pakič poroča o prošnji odbora za oskrbovanje premoženja v Prigorici za dovoljenje treh letnih sejmov za blago in živino.

Tako prošnjo je bila podala občina Dolenjavaška, v katero spada Prigorica, leta 1861. in 1870., le s to razliko, da se je prosilo, naj bi se sejmi vršili v Dolenjivasi. Zbornica je morala takrat predlagati, naj se prošnji odreče, z ozirom na veliko število obstoječih sejmov v političnem okraji kočevskem; dalje z ozirom na to, da ni bilo pravih vzrokov za dovoljenje, in pa zato, ker so temu ugovarjale občine s sejmskimi pravicami. Ako se pomisli, da Prigorica niti miljo ni oddaljena od Ribnice, ki ima pet letnih sejmov za blago in živino, in da ima prav bližnja Sodražica tudi tri letne sejme, je tedaj težko dvomiti, da bi teh osem sejmov prebivalcem Dolenjevaške občine ne ponujalo

zadostne prilike, oskrbeti si potrebnega blaga, kakor tudi spečati svojih izdelkov in živine.

Vrhu tega nasprotujejo izbrani dnevi s sejmskimi dnevi družih občin, ki so se po največ izrekle proti dovoljenju, na kar se mora posebno ozirati zavoljo tega, da se ne oškodujejo uže obstoječi sejmi.

To pomišljajoč se izreče odsek, kakor politično oblastvo proti podeljenju predlagajoč: zbornica naj se izjavi v zmisli poročila.

Predlog je bil vzprejet.

VIII. Gospod odbor. svetnik Vaso Petričič naznanja, da so bili uzorci neke določene teže prej colnine prosti, nekaj časa sem pa niso več. Naznanila o došlih uzorcih dostavlja pošta napisancem, uzorce pa izroča colnemu uradu v colno opravo, kamor morajo dotični po njo. Ker se za tako ravnanje potratijo mnogo časa, izrekli so agenti željo, naj bi se gledé colne uprave uzorcev ravnalo tako, kakor po nekaterih drugih mestih. V teh mestih se opravljajo po pošti došli uzorci v uradnih urah po colnih uradnikih in potem jih dostavlja napisancem pošta, ki pobira tudi colnino.

Po mnenji govornika bi se to dalo doseči brez veliko težav, tedaj predlaga: zbornica naj se obrne v tej zadevi do vis. c. k. trgovinskega ministerstva s prošnjo, da bi v sporazumljenji z vis. c. kr. ministerstvom za finance blagovolilo za colno opravo uzorcev dovoliti one olajšave, kakoršne imajo nekatera druga mesta.

Gospod svetnik Ivan Perdan podpira predlog, ki je bil potem vzprejet.

IX. Gospod zbor. svetnik Maks Krenner poroča, da se od meseca julija t. l. sem naznanila cesarjevič-Rudolfove železnice dostavljajo strankam z nakrižnim zavitkom po pošti. Vsled tega se zakasnuje dostavljanje naznanil v Ljubljani najmanjše za pol dne, na deželi za pol dne, včasih pa tudi za cel dan; nasledek tega je, da trgovci mnogokrat blago prepozno sprejemajo in škodo trpijo.

Ravnateljstvo državnih železnic si prizadeva, da kolikor mogoče ustreza željam udeležencev in da pospešuje trgovinske koristi; govornik predlaga torej: zbornica naj se obrne do vodstva državnih železnic, naj bi blagovolilo ukreniti, da bi se dostavljale naznanila strankam zopet na prejšnji način.

Predlog se vzprejme.

X. Gospod odbor. svetnik Anton Klein predlaga to-le: zbornica naj poprosi vis. c. k. deželno vlado, naj politična oblastva pripravi na to, da bodo zahtevale za drugovanje.

Pri glasovanji se predlog vzprejme.

XI. Gospod odbor. svetnik Alojzij Jenko opomni, da je zadruga pekova pravila uže pred več časa predložila, ne da bi bila dosedaj še rešena.

Gospod deželni komisar c. kr. dvorni svetnik grof Chorinsky pravi, da se bode dotična rešitev v kratkem dostavila.

Politične stvari.

Iz državnega zbora.

(Dalje.)

Predsednik komisije za državne dolgove dr. vitez Šrom naznanja, da je mandat udov te komisije minul in da je treba volitve novih udov in namestnikov.

Brambovski minister grof Welsersheimb predloži načrt postave o nabiranji za leto 1886. potrebnih rekrutov.

Pri dnevnem redu vrši se žrebanje poslancev v IX. oddelkov zbornice, dalje izvolijo si oddelki svojega pred